Eduskunnan kanslia
Pääsihteeri Maija-Leena Paavola

10.2.2016

Perustuslakivaliokunnalle

HE 132/2015 vp Metsähallituksen uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Metsähallituksesta, jolla kumottaisiin nykyinen Metsähallituksesta annettu laki.

Viime vaalikaudella hallitus antoi eduskunnalle hallituksen esityksen 264/2014 vp itsenäisten maiden alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja Metsähallituksesta annetun lain muuttamisesta. Perustuslakivaliokunta antoi esityksestä mietinnön, jossa se puolsi yleissopimuksen, siihen liittyvän selityksen ja lakiehdotusten hyväksymistä (PeVM 13/2014 vp).

Eduskunta hyväksyi lakiehdotusten sisällön perustuslakivaliokunnan mietinnön mukaisena ensimmäisessä käsittelyssä 9.3.2015. Asian käsittely on edelleen kesken. Puhemies poisti asian päiväjärjestyksestä kahdesti 12. ja 13.3.2015. Asian käsittelyä voidaan edelleen jatkaa välillä toimitetuista eduskuntavaaleista huolimatta, koska kysymys on PL 49 §:n tarkoittamasta kansainvälisestä asiasta. Puhemies ilmoitti tästä täysistunnossa 14.3.2015. Asian käsittelyä jatketaan siitä vaiheesta, mihin on tultu, eikä käsittelyä uusita esim. valiokuntakäsittelyn osalta.[1] Tässä yhteydessä se merkitsee sitä, että asian käsittelyä jatketaan perustuslakivaliokunnan mietinnön pohjalta täysistunnossa osittain ainoassa, osittain toisessa käsittelyssä.

Oikeusministeri Jari Lindström on pyytänyt puhemiehistölle 13.11.2015 osoittamassa kirjeessä, että asian täysistuntokäsittelyä lykättäisiin vuoden 2016 loppuun asti. Tarkoitus on, että oikeusministeriö ”teettää lähinnä määritelmää ja maanomistusta selkeyttävän tutkimuksen, joka keskittyy kansainvälisiin kokemuksiin ja vastaaviin tilanteisiin ja niistä tehtyihin ratkaisuihin”. Oikeusministerin kirje esiteltiin puhemiesneuvoston kokouksessa 17.11.2016, jolloin puhemies ilmoitti toimivansa ministerin pyynnön mukaisesti.

Viime vaalikaudella annetun hallituksen esityksen 264/2014 vp:n 2. lakiehdotuksessa ehdotetaan lisättäväksi voimassa olevaan Metsähallituksesta annettuun lakiin säännökset saamelaisten kotiseutualueella tapahtuvasta valtion maa- ja vesialueiden hoitoa ja käyttöä koskevasta suunnittelusta ja saamelaiskulttuurin heikentämiskiellosta. Nyt käsiteltävänä olevasta lakiehdotuksesta suunnittelua ja heikentämiskieltoa koskevat säännökset puuttuvat.

Lakiehdotusten käsittelyn yhteensovittaminen täysistunnossa
Puhemiehen tehtäviin kuuluu perustuslain 42 §:n mukaan johtaa keskustelua täysistunnossa ja valvoa, että asioita täysistunnossa käsiteltäessä noudatetaan perustuslakia. Puhemies ei saa kieltäytyä ottamasta asiaa käsittelyyn eikä tehtyä ehdotusta äänestykseen, ellei hän katso sen olevan vastoin perustuslakia, muuta lakia tai eduskunnan jo tekemää päätöstä.

Mikäli viime vaalikaudella annetun hallituksen esityksen 264/2014 vp käsittelyä jatkettaisiin täysistunnossa ennen valiokunnassa nyt käsiteltävää esitystä, ei sopimuksen, sitä koskevan selityksen tai lakiehdotuksen hyväksymiseen liity puhemiehen näkökulmasta erityistä. Mikäli niitä käsitellään päinvastaisessa järjestyksessä, on tilanne toinen. Siinä tapauksessa, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen 132/2015 vp sisältyvän lakiehdotuksen, jolla kumotaan voimassa oleva Metsähallituksesta annettu laki, on puhemiehen nähdäkseni syytä kieltäytyä ottamasta esityksen 264/2014 vp:n 2. lakiehdotusta käsiteltäväksi. Jos eduskunta päättää ensin hyväksyä lain, jolla kumotaan laki, olisi muutoslain hyväksyminen sen jälkeen vastoin eduskunnan jo tekemää päätöstä. Jos eduskunta ei tyytyisi puhemiehen menettelyyn, asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jonka tulee viipymättä ratkaista, onko puhemies menetellyt oikein (PL 42 §:n 2 mom.).

[1] Mikael Hidén: Juridiikkaa ja muotoja eduskuntatyössä 2015, s. 64.

Näyttää siltä, että eduskunta voisi hyväksyä ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen nro 169, sitä koskevan selityksen ja sopimuksen voimaansaattamislain. Hallituksen esityksestä 264/2014 vp ei ilmene, että yleissopimus edellyttäisi Metsähallituksesta annetun lain muuttamista esityksessä ehdotetuin tavoin. Perustuslakivaliokunta sen sijaan toteaa nimenomaisesti, että Suomen lainsäädäntö vastaa sopimuksen määräyksiä eikä sopimuksen ratifioiminen aiheuta tarvetta muuttaa Suomen lainsäädäntöä (PeVM 13/2014 vp, s. 6/II). Edellä sanottu edellyttäen, että lainsäädäntöä ei valiokunnan mietinnön jälkeen ole muutettu tai muuteta tavalla, joka olisi vastoin hyväksyttävää yleissopimusta.